



Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2022 m. gegužės 20 d.
(OR. fr)

9258/1/22
REV 1

DATAPROTECT 163
JAI 699
ENFOPOL 286
COPEN 203
RELEX 685
TITULAIRES 2
POLCOM 37

PRANEŠIMAS

nuo:	Pirmininkaujančios valstybės narės
kam:	Delegacijoms
Dalykas:	Asmens duomenų perdavimas – Pirmininkaujančios valstybės narės dokumentas

Rengiantis **2022 m. birželio 9–10 d.** Tarybos (teisingumas ir vidaus reikalai) posėdžiui delegacijoms priede pateikiamas pirmiau nurodytas dokumentas.

Asmens duomenų perdavimas pastaraisiais dešimtmečiais tapo dideliu ekonomikos, saugumo ir strateginiu iššūkiu. 2016 m. priėmusi reglamentą dėl duomenų apsaugos ir vadinamąją Duomenų apsaugos policijos ir teisingumo sektoriuose direktyvą, Europos Sąjunga užbaigė kurti ir sustiprino ir taip naujovišką teisinę ES duomenų apsaugos sistemą ir ją padarė pasauliniu standartu.

Europinis asmens duomenų perdavimo modelis

Kalbant apie tarptautinį perdavimą, ES teisės aktais nustatytų priemonių rinkinyje yra pavyzdinis dokumentas – sprendimas dėl tinkamumo. Tai unikali ir originali teisinė priemonė, dėl kurios susitarta dvišalėse derybose: tai ne tarptautinis susitarimas, o Europos Komisijos sprendimas, priimtas gavus Europos duomenų apsaugos valdybos nuomonę ir laikantis komiteto procedūros, kurioje dalyvavo valstybės narės. Darbui šiuo klausimu daug dėmesio skiria ir Europos Parlamentas.

Pavyzdžiui, žinomiausias sprendimas dėl tinkamumo yra privatumo skydas (angl. *Privacy Shield*). Iš tiesų, iš Europos Sąjungos į Jungtines Amerikos Valstijas perduodamas didelis duomenų kiekis ir tuo pačiu metu tai yra didelis ekonomikos ir saugumo iššūkis abiejose Atlanto pusėse. Dėl šios priežasties prekybos srityje abiejuose kontinentuose didelį rezonansą sukėlė tai, kad vienas po kito Europos Sąjungos Teisingumo Teismo negaliojančiais buvo pripažinti saugus uostas (angl. *Safe Harbor*) (2015 m.)¹ ir privatumo skydas (angl. *Privacy Shield*) (2020 m. liepos mėn.)².

¹ 2015 m. spalio 6 d. ESTT sprendimas *Schrems I*, C- 362/14.

² 2020 m. liepos 16 d. ESTT sprendimas *Schrems II*, C- 311/18.

2022 m. kovo 25 d. Europos Komisijos pirmininkė ir Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentas pranešė, kad po beveik vienus metus trukusių derybų iš esmės susitarta dėl reglamentavimo reformų pagrindinių principų; šios reformos būtinos, kad Jungtinės Amerikos Valstijos užtikrintų tokio lygio apsaugos priemones, kurios būtinos naujam sprendimui dėl tinkamumo priimti, ir taip būtų sudarytos sąlygos asmens duomenų perdavimui Jungtinėse Amerikos Valstijose sertifikuotoms bendrovėms. Iš tiesų, Komisija galės priimti sprendimą dėl tinkamumo, jei, laikantis reikalavimų, kuriuos priminė ESTT, valdžios institucijų prieigai prie duomenų bus numatyta taikyti pakankamas apsaugos priemones, kad būtų laikomasi būtinumo ir proporcingumo principų, ir jei bus sukurtas visiems Europos piliečiams ir gyventojams prieinamas teisių gynimo mechanizmas, atitinkantis Pagrindinių teisių chartijoje nustatytus kriterijus. Taip siekiama užtikrinti visapusišką asmenų, kurių duomenys perduodami, teisių apsaugą. Šio sprendimo priėmimas yra didelis iššūkis Europos Sąjungai: iš tiesų reikia pasiekti susitarimą, kad ekonominės veiklos vykdytojai galėtų vykdyti savo veiklą visapusiškai laikydamiesi Sąjungos teisės, kaip tai išaiškina Europos Sąjungos Teisingumo Teismas.

Šiuo metu taip pat galioja nemažai kitų sprendimų dėl tinkamumo:

- vienuolika sprendimų dėl tinkamumo Komisija yra priėmusi remdamasi iki priimant Bendrąjį duomenų apsaugos reglamentą egzistavusiomis teisės normomis³;
- įsigaliojus Bendrajam duomenų apsaugos reglamentui, buvo priimti keturi sprendimai dėl tinkamumo: trys priklauso Bendrojo duomenų apsaugos reglamento taikymo sričiai ir yra susiję su duomenų perdavimu į Japoniją, Jungtinę Karalystę ir Pietų Korėją, o vienas yra priimtas pagal Duomenų apsaugos policijos ir teisingumo sektoriuose direktyvą ir yra susijęs su duomenų perdavimu į Jungtinę Karalystę.

³ https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/adequacy-decisions_en/ – Andora, Argentina, Džersis, Izraelis, Gernsis, Farerų Salos, Kanada, Meno Sala, Naujoji Zelandija, Šveicarija, Urugvajus.

Šie sprendimai dėl tinkamumo yra svarbi europinio modelio propagavimo priemonė; taip pat svarbu pažymėti, kad nemažai valstybių parengė panašias savo vidaus teisės duomenų perdavimo priemones, o kai kurios valstybės, visų pirma Jungtinė Karalystė ir Šveicarija, automatiškai tinkamu pripažįsta duomenų perdavimą į tas trečiąsias valstybes, kurias Komisija laiko atitinkančiomis reikalavimus; be to, lygiagrečiai europiniam sprendimui dėl tinkamumo, Japonija priėmė savo sprendimą dėl tinkamumo, kurį taiko duomenų perdavimui iš Japonijos į Europos Sąjungą.

Kad sprendimai dėl tinkamumo būtų teisiškai pagrįsti, juos būtina reguliariai peržiūrėti. Be to, jei nustatoma, kad esama konkrečių nukrypimų nuo teisės normų rizikos, jie gali būti preliminarus pobūdžio.

Bendrajame duomenų apsaugos reglamente numatyta ir kitų duomenų perdavimo priemonių, pavyzdžiui, standartinės sutarčių sąlygos, kurios yra dažniausiai naudojama duomenų perdavimo priemonė, įmonei privalomos taisyklės ir atitinkamos apsaugos priemonės kituose teisiškai privalomuose dokumentuose. Jos yra būtinos, nes tinkamumo mechanizmu numatoma labai daug reikalavimų, todėl jis negali būti taikomas visoms trečiosioms valstybėms, nors duomenis perduoti ir reikia. Tuo tarpu standartinės sutarčių sąlygos yra vis daugiau trečiųjų valstybių naudojama duomenų perdavimo priemonė.

Asmens duomenų perdavimo vaidmuo tarptautiniuose prekybos ir politikos forumuose

Pastaraisiais metais dvišalėse ir daugiašalėse prekybos derybose ir daugiašaliuose forumuose, kaip antai G7 ir G20, tarptautinių asmens duomenų srautų klausimas įgavo strateginį pobūdį. Šis klausimas dažnai yra susijęs su ne asmens duomenų perdavimu – taip pat labai strateginiu, tačiau keliančiu kitokių iššūkių, klausimu. Tam, kad būtų galima užtikrinti suderintas pozicijas visuose forumuose, pirmininkaujanti Prancūzija atliko analizę siekdama šiame kontekste nustatyti su duomenų perdavimu susijusias sąlygas ir deklaracijas, kad būtų galima atskleisti pagrindines tendencijas šioje srityje ir stipraus nacionalinio ir europinio koordinavimo svarbą. Šiuo klausimu pirmininkaujanti valstybė narė parengė ataskaitą.

Be to, 2022 m. vasario 22 d. įvykusio Bendradarbiavimo Indijos ir Ramiojo vandenynų regione ministrų forumo proga Europos Sąjunga, Australija, Indija, Japonija, Komorai, Mauricijus, Naujoji Zelandija, Pietų Korėja, Singapūras ir Šri Lanka – daugiau nei dviem milijardams gyventojų atstovaujančios valstybės – pasirašė bendrą deklaraciją dėl privatumo ir asmens duomenų apsaugos.

Be to, dar kelios tarptautinės organizacijos, pavyzdžiui, Azijos ir Ramiojo vandenyno šalių ekonominio bendradarbiavimo forumas (APEC) arba Pietryčių Azijos valstybių asociacija (ASEAN), ėmėsi nagrinėti tarptautinio asmens duomenų perdavimo klausimą, o daugiašaliuose forumuose laipsniškai formuojasi konkuruojantys modeliai.

Asmens duomenų perdavimas: pirmaeilis saugumo ir teisinis iššūkis

Viena iš priežasčių, kodėl duomenų perdavimo klausimas yra vienas iš svarbiausių saugumo ir kovos su nusikalstamumu srityje, yra tai, kad visose srityse, visų pirma susijusiose su nusikalstamais reiškiniais, vis dažniau naudojamos skaitmeninės priemonės. Galimybė keistis duomenimis su trečiųjų valstybių kompetentingomis institucijomis dažnai yra lemiamas veiksnys; perduoti duomenis galima tik laikantis Europos teisinės sistemos normų ir pagal sistemą, atitinkančią Sąjungos ir valstybių narių kompetencijos pasiskirstymą. Tokios tarptautinės derybos gali padėti propaguoti europinį standartą ir padidinti pasaulinę konvergenciją.

Taigi, derybos dėl duomenų apsaugos taisyklių užėmė svarbią vietą derybose dėl Europos Tarybos konvencijos dėl elektroninių nusikaltimų (Budapešto konvencija) antrojo papildomo protokolo. Europos pozicijas derino Europos Komisija. Tikriausiai taip bus ir pradedamose derybose dėl Jungtinių Tautų konvencijos dėl kovos su informacinių ir ryšių technologijų naudojimu nusikalstamais tikslais projekto.

Be to, Sąjunga ir kelios trečiosios valstybės (Jungtinės Amerikos Valstijos, Kanada, Australija) derėjosi dėl tam tikrų susitarimų duomenų (vadinamųjų keleivio duomenų įrašų, PNR) perdavimo srityje ir juos pasirašė; šie duomenys, kuriuos privalomai iš keleivių renka oro vežėjai, apima tokią informaciją, kaip keleivio vardas ir pavardė, kelionės datos, maršrutas, vietos lėktuve numeris, su bagažu susiję duomenys, keleivio kontaktiniai duomenys ir naudota mokėjimo priemonė. Europos Parlamento teikimu 2017 m. liepos 26 d. ESTT pateikus nuomonę, patikslinti Teisingumo Teismo keliami PNR duomenų perdavimo reikalavimai.

Be to, asmens duomenų perdavimo klausimas taip pat užima svarbią vietą įgyvendinant tam tikras programas ar dvišalius susitarimus vizų išdavimo ar vizos reikalavimo netaikymo srityse.

Dėl privatumo skydo (angl. *Privacy Shield*) pirmininkaujanti valstybė narė paprašys Komisijos informuoti apie šių diskusijų su Jungtinėmis Amerikos Valstijomis padėti, o ministrų – pateikti nuomonę visų pirma dėl galimybės priimti naują sprendimą dėl tinkamumo, susijusį su duomenų perdavimu į Jungtines Amerikos Valstijas ir apsaugos priemonėmis, kurios šiame kontekste būtų esminės.

Jų taip pat bus paprašyta atsakyti į šį klausimą: atsižvelgiant į tai, kad tarptautinis asmens duomenų perdavimas tapo pagrindiniu strateginiu iššūkiu tam tikrose svarbiose viešosios politikos srityse, ar manote, kad dėl to skirtingi instituciniai subjektai, visų pirma Komisija ir Taryba, turėtų vienodai laikytis darnios ir plataus užmojo Europos politikos?